

บทที่ 4

อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของประเทศไทย

4.1 พัฒนาการอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของไทย

แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของประเทศไทย เป็นไปในลักษณะตลาดชี้นำ (Market Oriented) คือ ถูกกำหนดโดยความต้องการของตลาดภายในประเทศเป็นหลัก มากกว่าจะเป็นการกำหนดโดยนโยบายของรัฐบาล อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าจึงเริ่มพัฒนาจากอุตสาหกรรมเหล็กขั้นปลาย เพื่อทดแทนการนำเข้าและตอบสนองความต้องการใช้ภายในประเทศ ดังนั้นลักษณะแนวการพัฒนาของอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของประเทศไทย จึงเป็นการพัฒนาแบบย้อนกลับ (Backward Integration) ในปัจจุบันอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าส่วนใหญ่จึงกระจุกตัวอยู่อุตสาหกรรมเหล็กขั้นปลาย และอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าที่อยู่ต้นทางที่สุดของประเทศไทยอยู่ที่อุตสาหกรรมเหล็กขั้นกลาง

การพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของไทย เริ่มเมื่อระดับความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมก่อสร้างมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การพัฒนาในช่วงต้นจึงเริ่มต้นด้วยผลิตภัณฑ์ทรงยาวและผลิตภัณฑ์ขั้นปลาย โดยในปี 2485 รัฐบาลได้ให้สัญญาสัมปทานการทำเหมืองแร่เหล็กที่จังหวัดลพบุรีแก่บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด ซึ่งการลงทุนจัดตั้งอุตสาหกรรมถลุงแร่เหล็ก ผลิต และแปรรูปเหล็กกล้าต่าง ๆ จนในปี 2493 บริษัทฯ จึงได้เริ่มผลิตเหล็กเส้น เหล็กหลอด ลวดเหล็ก ด้วยกระบวนการผลิตแบบรีดซ้ำ (แบบไม่มีเตาหลอม) อุตสาหกรรมเหล็กทรงยาวของไทยจึงได้เริ่มต้นขึ้น และมีขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นหลายสิบรายแต่ยังเป็นกระบวนการผลิตแบบรีดซ้ำทั้งหมด ต่อมาในปี 2501 อุตสาหกรรมเหล็กแผ่นเคลือบก็ได้เริ่มต้นขึ้น โดยเริ่มผลิตเหล็กแผ่นเคลือบดีบุกด้วยวิธีการจุ่มร้อนขึ้น ตามด้วยการผลิตเหล็กแผ่นเคลือบสังกะสีด้วยวิธีการจุ่มร้อนเช่นกัน ในปี 2503 และในปี 2507 อุตสาหกรรมท่อเหล็กแบบเชื่อมตะเข็บของไทยก็ได้เริ่มต้นขึ้น

ในช่วงเวลานั้นความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์เหล็กในประเทศยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าจึงได้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ในปี 2510 อุตสาหกรรมเหล็กทรงยาวของไทยจึงเริ่มมีแบบเตาหลอมเหล็กทรงยาวเป็นครั้งแรก โดยบริษัท G.S. Steel จำกัด (ปัจจุบันชื่อ บริษัท สตีลবার์ส จำกัด) ที่จังหวัดสมุทรปราการเป็นรายแรก โดยเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างไทย-ญี่ปุ่น โดยใช้เตาอาร์ตไฟฟ้าในการผลิตเหล็กทรงยาว เพื่อนำไปรีดเป็นเหล็กเส้นและเหล็กหลอดต่อ

ต่อมารัฐบาลได้มีการวางแผนระยะยาว เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (2520-2524) มีนโยบายสนับสนุนภาคเอกชน แต่เป็นเพียงการกล่าวอย่างกว้าง ๆ ส่วนอุตสาหกรรมเหล็กขึ้นต้นในขณะนั้น แม้มีการขยายกำลังการผลิตอย่างต่อเนื่อง แต่ในที่สุดอุตสาหกรรมเหล็กขึ้นต้นได้ปิดกิจการลงในปี 2521 เนื่องจากผู้ผลิตไม่สามารถแข่งขันการนำเข้าเหล็กถลุงจากต่างประเทศที่มีราคาถูกและคุณภาพดีกว่าในประเทศได้ ซึ่งต่อมาในปี 2522 รัฐบาลได้เริ่มจัดทำแผนแม่บทขึ้นเป็นครั้งแรก โดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ (UNIDO) เพื่อจัดสร้างอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าครบวงจร แยกออกเป็น 2 โครงการ คือ โครงการผลิตเหล็กทรงยาว (Long Product) และโครงการผลิตเหล็กทรงแบน (Flat Product) โดยมีโครงการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมเหล็กขึ้นต้น แต่ในที่สุดได้ยกเลิกโครงการ เนื่องจากค่าก่อสร้างและต้นทุนในการผลิตสูงกว่าประมาณการ

ภายหลังอุตสาหกรรมเหล็กทรงยาวแบบเตาหลอมได้เริ่มการผลิตไปแล้ว ปรากฏว่าสถานการณ์กลับไม่ค่อยดี เนื่องจากต้องแข่งขันกับผู้ผลิตแบบไม่มีเตาหลอมที่มีคุณภาพของเหล็กไม่ได้มาตรฐาน กอปรกับกำลังการผลิตของเหล็กเส้นเกินความต้องการของตลาด ในปี 2527 กระทรวงอุตสาหกรรม จึงได้ออกนโยบายระงับคำขออนุญาตก่อตั้งโรงงานหรือขยายโรงงาน ยกเว้นเฉพาะโรงงานที่ก่อตั้งหรือปรับปรุงกระบวนการผลิต เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เหล็กทรงยาวที่ได้มาตรฐาน ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา แม้มีผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเหล็กทรงยาวเพิ่มขึ้นหลายสิบราย แต่กลับมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีมีน้อยมาก

ส่วนการพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กทรงแบนของไทยเริ่มต้นเมื่อปี 2532 เนื่องด้วยความต้องการใช้ในช่วงก่อนหน้ามีปริมาณยังไม่มากนัก กอปรกับเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องใช้เทคโนโลยีในการผลิตที่สูงกว่าผลิตภัณฑ์รูปทรงยาว โดยคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมเหล็กแผ่นรีดร้อนชนิดม้วน เหล็กแผ่นรีดเย็นชนิดม้วน และเหล็กแผ่นเคลือบสังกะสีชนิดม้วน โดยมีเพียง บริษัท สหวิริยา สตีล อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) เท่านั้นที่ได้รับอนุญาตและได้รับความคุ้มครอง โดยขอให้กระทรวงอุตสาหกรรมประกาศระงับการอนุญาตตั้งหรือขยายโรงงานผลิตเหล็กทั้ง 3 ชนิดเป็นระยะเวลา 10 ปี (2533-2543) เนื่องจากเป็นโครงการที่ต้องใช้เงินลงทุนที่สูงมาก ต่อมาในปี 2533 ในสมัยรัฐบาลอานันท์ ปันยารชุน ได้มีการปรับปรุงแผนแม่บทเพิ่มเติมอีกครั้ง โดยได้ร่วมกับ UNIDO เช่นเดิมและได้บรรจุลงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535-2539) และในปี 2536 ไทยเริ่มมีการผลิตเหล็กกล้ารีดเย็นครั้งแรก ในปี 2537 ไทยเริ่มมีการผลิตเหล็กแผ่นรีดร้อนแบบไม่มีเตาหลอมเป็นครั้งแรก และเป็นปีที่มีการเปิดเสรีในอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า ประกอบกับประเทศไทยได้รับแรงผลักดันจาก แกดต์

ดังนั้น ในเดือนพฤศจิกายน 2537 รัฐบาลจึงได้ยกเลิกการคุ้มครองบริษัท สหวิริยาสตีล อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) และในช่วงปี 2537 - 2538 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้อนุมัติโครงการที่ลงทุนในอุตสาหกรรมเหล็กขั้นต้น จำนวน 6 ราย และเริ่มผลิตเหล็กแผ่นรีดเย็นครั้งแรกในปี 2540 และเหล็กแผ่นรีดร้อนแบบมีเตาหลอมเริ่มผลิตครั้งแรกในปี 2541 โดยบริษัท นครไทยสตีล จำกัด (มหาชน) และ บริษัท สยามสตีล จำกัด (มหาชน) (ปัจจุบันชื่อบริษัท จีเอสตีล จำกัด (มหาชน))

จากผลกระทบด้านวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินในปี 2540 ส่งผลทำให้มีการยกเลิกโครงการที่ลงทุนในอุตสาหกรรมเหล็กขั้นต้นทั้ง 6 ราย และมีการหยุดดำเนินกิจการชั่วคราวของบริษัท นครไทยสตีล จำกัด (มหาชน) ในเดือนธันวาคม ปี 2541 เนื่องจากปัญหาทางการเงิน เช่นกัน และได้เริ่มกลับมาทำการผลิตอีกครั้งในปี 2547 รวมทั้งส่งผลทำให้มีผู้ผลิตหลายรายในอุตสาหกรรมเหล็กทรงยาวปิดดำเนินการ

ในปัจจุบันผู้ผลิตอุตสาหกรรมเหล็กทรงยาว อาทิเช่น ผู้ผลิตเหล็กเส้นสามารถผลิตได้ตามมาตรฐานและชั้นคุณภาพที่กำหนดได้ จนสามารถทดแทนการนำเข้าได้เกือบทั้งหมด ส่วนเหล็กหลอดไทยผลิตได้เพียงเหล็กหลอดคาร์บอนต่ำเท่านั้น เนื่องจากข้อจำกัดทางเทคโนโลยีในประเทศ ทำให้ความต้องการเหล็กหลอดคาร์บอนสูงในประเทศจึงยังคงพึ่งพิงจากตลาดต่างประเทศ ทางด้านเหล็ก โครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน เริ่มผลิตแบบมีเตาหลอมครั้งแรกเมื่อปี 2527 และเริ่มผลิตเหล็กแท่งใหญ่ได้เมื่อปี 2537 จนในปัจจุบันสามารถผลิตทดแทนการนำเข้าได้เกือบทั้งหมด มีเพียงเหล็กรูปตัวยูเท่านั้นที่ยังคงพึ่งพิงการนำเข้าทั้งหมด ส่วนผู้ผลิตอุตสาหกรรมเหล็กทรงแบน อาทิเช่น เหล็กแผ่นรีดร้อน เหล็กแผ่นรีดเย็น และเหล็กกล้าไร้สนิมรีดเย็นที่ผลิตได้ในประเทศยังไม่สามารถผลิตได้ครอบคลุมความต้องการครบทุกเกรด โดยสามารถผลิตในเกรดการใช้งานทั่วไปเท่านั้น ในเกรดคุณภาพสูงและเกรดเฉพาะทางบางชนิดยังไม่สามารถผลิตได้ เนื่องด้วยการขาดความชำนาญและข้อจำกัดทางเทคโนโลยีที่ยังคงต้องมีการพัฒนาและปรับปรุง

4.2 สถานการณ์อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าปี 2549

จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมแสดงให้เห็นถึงการผลิต การใช้งานในประเทศ การนำเข้าและการส่งออก รวมถึงแนวโน้มของการอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าดังต่อไปนี้

1) การผลิต

ปริมาณการผลิตเหล็กและเหล็กกล้าที่สำคัญในปี 2549 มีประมาณ 8,687,057 เมตริกตัน (ไม่รวมผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูป เหล็กแผ่นรีดเย็น เหล็กแผ่นเคลือบและท่อเหล็กเพื่อไม่ให้เกิดการนับซ้ำ) ตลอดตัวลง ร้อยละ 7.67 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากการ

ชะลอตัวของภาวะเศรษฐกิจในประเทศ อันเป็นผลมาจากราคาน้ำมันและอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มสูงขึ้น ปัญหาทางด้านสถานการณ์การเมืองภายในประเทศ ทำให้ความต้องการใช้เหล็กในประเทศลดลง ประกอบกับการที่ผู้ผลิตเกรงว่าจะเกิดปัญหาความผันผวนของราคาเหล็ก จึงทำให้ผู้ผลิตชะลอการผลิตลง และสต็อกสินค้าไว้ในปริมาณที่ไม่มาก ขณะเดียวกันพ่อค้าคนกลางก็เกรงว่าจะเกิดปัญหาเช่นเดียวกันจึงสต็อกสินค้าไว้ที่จำเป็นเท่านั้นและเมื่อพิจารณาในรายผลิตภัณฑ์ พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีชะลอตัวลงมากที่สุดในช่วงนี้ คือ เหล็กทรงยาว ลดลง ร้อยละ 12.09 เนื่องจากภาวะอสังหาริมทรัพย์ยังชะลอตัวอยู่อย่างต่อเนื่องทั้งโครงการของภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งจากฐานข้อมูลเครื่องชี้ภาวะอสังหาริมทรัพย์ของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2549 พื้นที่รับอนุญาตก่อสร้างในเขตเทศบาลทั่วประเทศ เพิ่มขึ้นเล็กน้อย ร้อยละ 3.27 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อน ขณะที่มูลค่าซื้อขายที่ดินและสิ่งปลูกสร้างทั่วประเทศ ลดลง ร้อยละ 6.05 สำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตลดลงรองลงมาคือ เหล็กแผ่นรีดเย็นและเหล็กแผ่นรีดร้อน ลดลง ร้อยละ 2.38 และ 2.09 ตามลำดับ เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจในประเทศ จึงทำให้ความต้องการใช้ของตลาดในประเทศชะลอตัว สำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีการขยายตัว คือ เหล็กแผ่นเคลือบ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 19.55 รายละเอียดตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ปริมาณการผลิตเหล็กและเหล็กกล้าที่สำคัญปี 2549 เทียบกับปี 2548

หน่วย : เมตริกตัน

ผลิตภัณฑ์	ปี 2549 ^๑	ปี 2548	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
ผลิตภัณฑ์เหล็กกึ่งสำเร็จรูป (Semi-Finished Products)	5,237,160	5,161,300	1.47
เหล็กทรงยาว(Long Products)	4,387,225	4,990,559	-12.09
เหล็กทรงแบน(Flat Products)	7,104,828	7,060,424	0.63
เหล็กแผ่นรีดร้อน(Hot-Rolled Flat)	4,326,107	4,418,441	-2.09
เหล็กแผ่นรีดเย็น(Cold-Rolled Flat)	1,730,081	1,772,302	-2.38
เหล็กแผ่นเคลือบ (Coated Steel)	1,039,710	,869,681	19.55
- เหล็กแผ่นเคลือบสังกะสี (Galvanized Sheet)	327,505	332,545	-1.52
- เหล็กแผ่นเคลือบดีบุก (Tin Plate)	292,222	231,183	26.40

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	ปี 2549 [*]	ปี 2548	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
- เหล็กแผ่นไม่ได้เคลือบดีบุก (Tin Free)	147,271	128,698	14.43
- อื่นๆ (Other Coated Steel)	278,590	177,255	57.17
ท่อเหล็ก (Pipes & Tubes)	N/A	N/A	N/A
รวม ¹	8,687,057	9,409,000	-7.67

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (2550)

หมายเหตุ ^{*} : ค่าประมาณการโดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

¹ : ไม่รวมผลิตภัณฑ์เหล็กกิ่งสำเร็จรูป เหล็กแผ่นรีดเย็น เหล็กแผ่นเคลือบ และท่อเหล็กเพื่อไม่ให้เกิดการนับซ้ำ

2) การใช้ในประเทศ

ปริมาณการใช้เหล็กและเหล็กกล้าในประเทศที่สำคัญปี 2549 ประมาณ 11,475,220 เมตริกตัน โดยการใช้ในประเทศชะลอตัวลง ร้อยละ 12.36 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อน อันเป็นผลมาจากการลดลงของการใช้ในประเทศของเหล็กทรงยาว ร้อยละ 12.84 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากภาวะอสังหาริมทรัพย์ที่ชะลอตัวลง จึงทำให้ผู้ซื้อจะสั่งซื้อสินค้าเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้นและจะไม่มีคำสั่งซื้อสินค้าไว้ สำหรับปริมาณการใช้ในประเทศของเหล็กทรงแบน ลดลงร้อยละ 12.03 เนื่องจากความต้องการใช้ในประเทศที่ลดลงอันเป็นผลมาจากสถานการณ์เศรษฐกิจในประเทศที่ชะลอตัว ทำให้ผู้บริโภครเพิ่มความระมัดระวังในการจับจ่ายใช้สอย

3) การนำเข้า

มูลค่าและปริมาณการนำเข้าเหล็กและเหล็กกล้าที่สำคัญในปี 2549 มีจำนวนประมาณ 225,255 ล้านบาท และ 9,870,805 เมตริกตัน โดยมูลค่าและปริมาณการนำเข้าชะลอตัวลง ร้อยละ 19.23 และ 14.64 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์เศรษฐกิจภายในประเทศ โดยส่วนใหญ่จะนำเข้ามาจากประเทศญี่ปุ่น จีนและรัสเซีย ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าการนำเข้าชะลอตัวลงมากที่สุดเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ได้แก่ เหล็กแผ่นบางรีดร้อน ลดลง ร้อยละ 46.94

รองลงมาคือเหล็กแท่งแบน ลดลง ร้อยละ 46.88 และเหล็กโครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน ลดลง ร้อยละ 37.32

ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าการนำเข้ามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่อเหล็กไร้ตะเจ็บ มีมูลค่า 36,126 ล้านบาท รองลงมาคือ เหล็กแท่งแบน มีมูลค่า 31,925 ล้านบาท เหล็กแผ่นเคลือบสังกะสีแบบจุ่มร้อน มูลค่า 25,921 ล้านบาท และเหล็กแผ่นบางรีดร้อน มีมูลค่า 20,236 ล้านบาท โดยผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าการนำเข้าขยายตัวเพิ่มมากที่สุด ได้แก่ ท่อเหล็กไร้ตะเจ็บ เพิ่มขึ้นร้อยละ 105.09 เหล็กแผ่นเคลือบชนิดอื่นๆ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 8.47 และเหล็กแผ่นไม่ได้เคลือบดีบุก เพิ่มขึ้น ร้อยละ 8.27 รายละเอียดตามตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าเหล็กและเหล็กกล้าที่สำคัญปี 2549 เทียบกับปี 2548

หน่วย : ปริมาณ: เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ผลิตภัณฑ์	ปี 2549		ปี 2548		อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)		ตลาดนำเข้าที่สำคัญ
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	
ผลิตภัณฑ์เหล็กกึ่งสำเร็จรูป (Semi-Finished Products)	3,957,765	54,890	5,709,472	95,309	-30.68	-42.41	รัสเซีย,จีน
- เหล็กแท่งเล็ก (Billet)	1,259,471	18,421	1,825,237	28,636	-31.00	-35.67	รัสเซีย,จีน
- เหล็กแท่งแบน (Slab)	2,381,318	31,925	3,475,634	60,099	-31.49	-46.88	รัสเซีย,จีน
- อื่นๆ (Others)	316,976	4,544	408,601	6,574	-22.42	-30.88	จีน,รัสเซีย
เหล็กทรงยาว (Long Products)	660,529	15,334	654,589	16,766	0.91	-8.54	จีน,ญี่ปุ่น
- เหล็กเส้น (Bar)	238,227	6,293	230,124	6,327	3.52	-0.55	ญี่ปุ่น,จีน
- เหล็กโครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน (HR Sections)	11,134	401	16,987	639	-34.45	-37.32	ญี่ปุ่น
- เหล็กลวด (Wire Rods)	411,168	8,640	407,478	9,800	0.91	-11.84	จีน,ญี่ปุ่น
เหล็กทรงแบน (Flat Products)	3,862,613	112,370	4,720,837	141,933	-18.18	-20.83	ญี่ปุ่น,จีน

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	ปี 2549		ปี 2548		อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)		ตลาดนำเข้าที่สำคัญ
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	
เหล็กแผ่นรีดร้อน (Hot-Rolled Flat Products)	1,810,070	40,757	2,638,998	64,533	-31.41	-36.84	ญี่ปุ่น,จีน
- เหล็กแผ่นหนารีดร้อน (HR Plate)	133,012	4,120	147,185	5,276	-9.63	-21.92	ญี่ปุ่น,จีน
- เหล็กแผ่นบางรีดร้อน (HR Sheet)	1,033,999	20,236	1,694,820	38,135	-38.99	-46.94	ญี่ปุ่น,จีน
- เหล็กแผ่นบางรีดร้อนชนิด ผ่านการกัดล้างและชุบ น้ำมัน (HR Sheet P&O)	643,059	16,401	796,993	21,122	-19.31	-22.35	ญี่ปุ่น,เกาหลีใต้
เหล็กแผ่นรีดเย็น (Cold-Rolled Flat Products)	670,002	24,779	713,993	29,219	-6.16	-15.20	ญี่ปุ่น,เกาหลีใต้
- เหล็กแผ่นรีดเย็น (CR Carbon Steel)	576,955	16,379	613,048	19,634	-5.89	-16.58	ญี่ปุ่น,เกาหลีใต้
- เหล็กแผ่นรีดเย็นไร้สนิม (CR Stainless Steel)	93,047	8,400	100,945	9,585	-7.82	-12.36	ญี่ปุ่น,ไต้หวัน
เหล็กแผ่นเคลือบ (Coated Steel Products)	1,382,541	46,834	1,367,846	48,181	1.07	-2.79	ญี่ปุ่น,เกาหลีใต้
- เคลือบสังกะสีแบบจุ่ม ร้อน (Galv. Sheet (HDG))	819,110	25,921	865,591	28,102	-5.37	-7.76	ญี่ปุ่น,เกาหลีใต้
- เคลือบสังกะสีด้วยไฟฟ้า (Galv. Sheet (EG))	146,726	5,126	151,667	5,498	-3.26	-6.78	ญี่ปุ่น,เกาหลีใต้

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	ปี 2549		ปี 2548		อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)		ตลาดนำเข้าที่สำคัญ
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	
- เคลือบดีบุก (Tin Plate)	88,771	3,236	75,319	3,006	17.86	7.63	เกาหลีใต้, ญี่ปุ่น
- ไม่ได้เคลือบดีบุก (Tin Free)	37,631	1,280	30,730	1,182	22.46	8.27	เกาหลีใต้, ไต้หวัน
- อื่นๆ (Others)	290,303	11,271	244,539	10,392	18.71	8.47	ญี่ปุ่น, เกาหลีใต้
ท่อเหล็ก (Pipe)	1,389,898	42,661	478,264	24,888	190.61	71.41	อิตาลี, ญี่ปุ่น
- ท่อเหล็กไร้ตะเข็บ (Pipe-Seamless)	1,294,257	36,126	363,715	17,615	255.84	105.09	อิตาลี, ญี่ปุ่น
- ท่อเหล็กมีตะเข็บ (Pipe-Welded)	95,641	6,535	114,549	7,274	-16.51	-10.16	ญี่ปุ่น, เกาหลีใต้
รวม	9,870,805	225,255	11,563,162	278,896	-14.64	-19.23	ญี่ปุ่น, จีน, รัสเซีย

ที่มา : กรมศุลกากร (2550)

4) การส่งออก

มูลค่าและปริมาณการส่งออกเหล็กและเหล็กกล้าในปี 2549 มีจำนวนประมาณ 53,922 ล้านบาท และ 2,018,266 เมตริกตัน โดยมูลค่าและปริมาณการส่งออกขยายตัวขึ้น ร้อยละ 1.73 และ 4.48 ตามลำดับ โดยตลาดส่งออกที่สำคัญของไทยในช่วงนี้คือ สหรัฐอเมริกา สำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าการส่งออกขยายตัวขึ้นในช่วงนี้เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เหล็กกิ่งสำเร็จรูปชนิดอื่นๆ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1,044.52 รองลงมาคือ เหล็กแผ่นไม่ได้เคลือบดีบุกและเหล็กเส้น เพิ่มขึ้น 575.93 และ 123.93 ตามลำดับ เนื่องจากความต้องการใช้ในประเทศที่ลดลง ผู้ผลิตไทยจึงต้องขยายตลาดโดยเพิ่มการส่งออกไปยังประเทศที่ยังคงมีความต้องการใช้อยู่ เช่น สหรัฐอเมริกา ยุโรปและตะวันออกกลาง เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ที่มีการมูลค่าการ

ส่งออกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เหล็กแผ่นบางรีดร้อน มีมูลค่า 12,122 ล้านบาท รองลงมาคือท่อเหล็กมีตะเข็บและเหล็กแผ่นรีดเย็นไร้สนิม โดยมีมูลค่า 10,379 และ 6,462 ล้านบาท ตามลำดับรายละเอียดตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกเหล็กและเหล็กกล้าที่สำคัญปี 2549 เทียบกับปี 2548

หน่วย : ปริมาณ: เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ผลิตภัณฑ์	ปี 2549		ปี 2548		อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)		ตลาดส่งออกที่สำคัญ
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	
ผลิตภัณฑ์เหล็กกึ่งสำเร็จรูป (Semi-Finished Products)	18,063	284	39,418	540	-54.18	-47.50	เวียดนาม
- เหล็กแท่งเล็ก (Billet)	18,006	263	39,245	537	-54.12	-50.97	เวียดนาม
- เหล็กแท่งแบน (Slab)	2	0.02	101	2	-98.01	-98.92	สิงคโปร์
- อื่นๆ (Others)	55	21	72	2	-24.16	1,044.5	ไต้หวัน ปากีสถาน
เหล็กทรงยาว (Long Products)	378,895	7,631	288,760	6,074	31.21	25.63	มาเลเซีย
- เหล็กเส้น (Bar)	80,065	1,384	34,646	618	131.09	123.93	สหรัฐอเมริกา กัมพูชา
- เหล็กโครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน (HR Sections)	291,694	6,108	246,699	5,296	18.24	15.31	มาเลเซีย สิงคโปร์
- เหล็กลวด (Wire Rods)	7,136	139	7,414	160	-3.75	-13.03	ลาว เวียดนาม
เหล็กทรงแบน (Flat Products)	1,382,359	33,943	1,402,027	37,597	-1.40	-9.72	สหรัฐอเมริกา
เหล็กแผ่นรีดร้อน (Hot-Rolled Flat Products)	975,101	18,917	921,664	18,392	5.80	2.85	สหรัฐอเมริกา
- เหล็กแผ่นหนารีดร้อน (HR Plate)	248,642	4,636	148,872	3,163	67.02	46.55	สหรัฐอเมริกา สหรัฐอาหรับ อามิเรตส์
- เหล็กแผ่นบางรีดร้อน (HR Sheet)	600,432	12,122	577,479	11,407	3.97	6.27	สหรัฐอเมริกา สเปน

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	ปี 2549		ปี 2548		อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)		ตลาดส่งออกที่สำคัญ
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	
- เหล็กแผ่นบางรีดร้อนชนิดผ่านการกัดล้างและชุบน้ำมัน (HR Sheet P&O)	126,027	2,159	195,313	3,823	-35.47	-43.52	สหรัฐอเมริกา, อิตาลี
เหล็กแผ่นรีดเย็น (Cold-Rolled Flat Products)	244,071	9,676	374,989	15,275	-34.91	-36.65	มาเลเซีย, ฮังการี
- เหล็กแผ่นรีดเย็น (CR Carbon Steel)	160,082	3,214	290,058	8,163	-44.81	-60.63	มาเลเซีย, ฮังการี
- เหล็กแผ่นรีดเย็นไร้สนิม (CR Stainless Steel)	83,989	6,462	84,931	7,112	-1.11	-9.13	ฮ่องกง, อินเดีย
เหล็กแผ่นเคลือบ (Coated Steel Products)	163,187	5,350	105,374	3,930	54.86	36.16	สหรัฐอเมริกา, พม่า
- เคลือบสังกะสีแบบจุ่มร้อน (Galv. Sheet (HDG))	56,547	1,880	30,560	1,162	85.04	61.84	พม่า, ลาว
- เคลือบสังกะสีด้วยไฟฟ้า (Galv. Sheet (EG))	15,207	370	17,571	562	-13.45	-34.05	มาเลเซีย, สิงคโปร์
- เคลือบดีบุก (Tin Plate)	4,128	112	1,792	97	130.31	15.57	อินโดนีเซีย, เวียดนาม
- ไม่ได้เคลือบดีบุก (Tin Free)	250	26	42	4	500.06	575.93	มาเลเซีย, สหรัฐอเมริกา
- อื่นๆ (Others)	87,054	2,962	55,409	2,105	57.11	40.69	สหรัฐอเมริกา, อินเดีย
ท่อเหล็ก (Pipe)	238,948	12,064	201,565	8,794	18.55	37.18	สหรัฐอเมริกา, มาเลเซีย
- ท่อเหล็กไร้ตะเข็บ (Pipe-Seamless)	20,694	1,685	35,921	2,336	-42.39	-27.84	ญี่ปุ่น, ราชอาณาจักรเม็กซิโก
- ท่อเหล็กมีตะเข็บ (Pipe-Welded)	218,254	10,379	165,644	6,459	31.76	60.70	สหรัฐอเมริกา, มาเลเซีย
รวม	2,018,266	53,922	1,931,770	53,006	4.48	1.73	สหรัฐอเมริกา

ที่มา : กรมศุลกากร (2550)

4.3 สถานการณ์อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของประเทศไทย

จากสถานการณ์เหล็กโดยรวม ปี 2549 ชะลอตัวลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากสถานการณ์เศรษฐกิจภายในประเทศ อันเป็นผลมาจากภาวะเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในระดับสูง ตลอดจนปัญหาทางด้านสถานการณ์การเมืองภายในประเทศ จึงทำให้ภาวะการค้าโดยรวมในประเทศชะลอตัวลง ผู้ผลิตจึงชะลอการผลิตลง และสต็อกสินค้าไว้ในปริมาณที่ไม่มาก ขณะเดียวกันพ่อค้าคนกลางก็สต็อกสินค้าไว้ในปริมาณเท่าที่จำเป็น โดยเหล็กทรงแบน การผลิตขยายตัวเล็กน้อย ร้อยละ 0.63 แต่การใช้ในประเทศกลับชะลอตัวลง ร้อยละ 12.03 ซึ่งจะเป็นการผลิตที่เน้นเพื่อการส่งออกเนื่องจากความต้องการใช้ของอุตสาหกรรมต่อเนื่องในประเทศลดลง ผู้ผลิตจึงต้องขยายตลาดไปยังต่างประเทศที่ยังคงมีความต้องการอยู่ เช่น สหรัฐอเมริกาและยุโรป สำหรับเหล็กทรงยาวซึ่งใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้าง มีการผลิตและการใช้ในประเทศชะลอตัวถึง ร้อยละ 12.09 และ 12.84 ตามลำดับ สำหรับมูลค่าและปริมาณการนำเข้าโดยรวมชะลอตัวถึงร้อยละ 19.23 และ 14.64 โดยเหล็กแผ่นบางรีดร้อน ลดลง ร้อยละ 46.94 รองลงมาคือเหล็กแท่งแบน ลดลง ร้อยละ 46.88 และเหล็กโครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน ลดลง ร้อยละ 37.32 สำหรับการส่งออกโดยรวมขยายตัวขึ้นทั้งมูลค่าและปริมาณ ร้อยละ 1.73 และ 4.48 ตามลำดับ โดย ผลิตภัณฑ์เหล็กกึ่งสำเร็จรูปชนิดอื่นๆ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1,044.52 รองลงมาคือ เหล็กแผ่นไม่ได้เคลือบцинคและเหล็กเส้น เพิ่มขึ้น 575.93 และ 123.93 ตามลำดับ

สำหรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของราคาผลิตภัณฑ์เหล็ก(FOB)ที่สำคัญ โดยเฉลี่ยในตลาดโลกจาก CIS ณ ท่า Black Sea ของปี 2549 เทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อน ผลิตภัณฑ์เหล็กที่สำคัญทุกตัวมีทิศทางในการปรับตัวของราคาที่เพิ่มขึ้น โดยราคาเหล็กแท่งเล็กบิลเล็ตเพิ่มขึ้นจาก 334 เหรียญสหรัฐต่อตัน เป็น 377 เหรียญสหรัฐต่อตัน เพิ่มขึ้น ร้อยละ 13.05 เหล็กเส้นเพิ่มขึ้นจาก 383 เหรียญสหรัฐต่อตัน เป็น 427 เหรียญสหรัฐต่อตัน เพิ่มขึ้น ร้อยละ 11.51 เหล็กแผ่นรีดร้อนเพิ่มขึ้นจาก 458 เหรียญสหรัฐต่อตัน เป็น 493 เหรียญสหรัฐต่อตัน เพิ่มขึ้น ร้อยละ 7.55 เหล็กแท่งแบน เพิ่มขึ้นจาก 385 เหรียญสหรัฐต่อตัน เป็น 401 เหรียญสหรัฐต่อตัน เพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.08 เหล็กแผ่นรีดเย็น เพิ่มขึ้นจาก 555 เหรียญสหรัฐต่อตัน เป็น 564 เหรียญสหรัฐต่อตัน เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.57 โดยเป็นผลมาจากการขยายตัวของการบริโภคเหล็กของประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มยุโรป และยังเป็นผลมาจากอัตราค่าขนส่งทางเรือที่เพิ่มขึ้นและ กระแสการควบรวมกิจการและการซื้อกิจการของบริษัทเหล็กต่างๆ ทั่วโลก

จากข้อมูลของสถาบันเหล็กและเหล็กกล้าระหว่างประเทศ(International Iron & Steel Institute) ได้จัดอันดับตำแหน่งผู้ผลิตเหล็กดิบรายใหญ่ของโลก โดยเรียงตามลำดับ 10 ลำดับ คือ จีน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา รัสเซีย เกาหลีใต้ เยอรมนี อินเดีย ยูเครน อิตาลี บราซิล และพบว่า ประเทศ

อินเดียได้เลื่อนตำแหน่งผู้ผลิตเหล็กคืบรายใหญ่ของโลกจากลำดับที่ 8 มาลำดับที่ 7 ในขณะที่บราซิลตกมาอยู่อันดับที่ 10 โดยเป็นผลมาจากการหยุดใช้เตา Blast Furnace ในโรงงานของบริษัท CSN's Volta Redonda เป็นเวลา 5 เดือน

ผู้ผลิตเหล็กแผ่นเคลือบสังกะสีประสบปัญหาราคาสังกะสีที่แพงขึ้น ซึ่งผู้ซื้อไม่ซื้อสินค้าในราคาดังกล่าว จึงเป็นผลทำให้อุปสงค์ลดและราคาเหล็กเคลือบสังกะสีก็ลดลงด้วย แต่ในด้านราคาส่งออกได้เพิ่มขึ้นอีก 10-20 เหรียญต่อตันตั้งแต่ปลายเดือนต.ค. 2549 นอกจากนี้ โรงงานหลายแห่งถูกบังคับให้ลดการผลิตลง ซึ่งโรงงานหลายแห่งได้ลดปริมาณการผลิตแล้ว อย่างไรก็ตามอุปทานก็ยังมีความมากกว่าอุปสงค์ที่ซบเซา

แนวโน้มสถานการณ์เหล็กโดยรวมในประเทศในปี 2550 เมื่อเทียบกับปี 2549 คาดการณ์ว่าขยายตัวขึ้นเล็กน้อย โดยในส่วนของการผลิตและการใช้ในประเทศของเหล็กทรงยาวมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นผลมาจากความต้องการใช้เพื่อการบูรณะและซ่อมแซมที่อยู่อาศัย รวมถึงสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ถนน หลังจากประสบปัญหาอุทกภัยในหลายพื้นที่ของประเทศ สำหรับในส่วนของเหล็กทรงแบนคาดการณ์ว่าการผลิตจะขยายตัวขึ้น โดยในส่วนของการผลิตเหล็กแผ่นรีดร้อนที่ใช้ในงานก่อสร้างจะขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่ในส่วนของราคาส่งออก คาดการณ์ว่าจะลดลงเนื่องจากความต้องการใช้ของตลาดในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศผู้นำเข้าเหล็กที่สำคัญเริ่มอึมครึม ประกอบกับตลาดในกลุ่มประเทศ EU เริ่มชะลอตัวลง

สำหรับการที่ประเทศจีนได้ประกาศจัดเก็บภาษีส่งออกของผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูป 10% โดยจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2549 ซึ่งประกาศดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตไทยเนื่องจากผู้ผลิตของโรงงานเหล็กชนิดที่ไม่มีเตาหลอมนี้ส่วนใหญ่จะนำเข้าผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูป เช่น เหล็กแท่งแบน (Slab) และเหล็กแท่งเล็ก (Billet) จากประเทศจีน ซึ่งจะส่งผลทำให้ผู้ผลิตเหล่านี้มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น